

TALABALARDA ESTETIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VOSITA VA SHAKLLARI

Choriyeva Dildora Ismat qizi

SamDU magistri

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7145887>

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada talabalarning estetik madaniyatini rivojlantirishning samarali shakl, metod va vositalari haqida soʻz yuritilgan. Shuningdek, talabalarning estetik madaniyatini rivojlantirishga doir taklif va tavsiyalar berilgan. Kalit soʻzlar: estetika, estetik tarbiya, estetik madaniyat

ABSTRACT

This article discusses the effective forms, methods and tools for the development of aesthetic culture of students. There are also suggestions and recommendations for the development of aesthetic culture of students. Keywords: aesthetics, aesthetic education, aesthetic culture.

Talabalarning estetik madaniyatini rivojlantirishda tarbiyaning ahamiyati muhim rol oʻynaydi. Estetik madaniyatni oshirish uchun tarbiya jarayonining mohiyati shu jarayon uchun xarakterli boʻlgan va muayyan qonuniyatlarda namoyon boʻladigan ichki aloqa va munosabatlarni aks ettiradi. Talabalarning estetik madaniyatini rivojlantirish jarayonida talabalarda jamiyatga naf keltiradigan, shaxsga qoʻyiladigan axloqiy talablariga muvofiq keladigan hulqiy malaka va koʻnikma hosil qilinadi. Bunga erishish uchun oʻquvchining ongiga, dunyoqarashi va irodasiga tizimli, muntazam taʼsir etib boriladi.

Maʼlumki, oila nafaqat tarbiyaning dastlabki oʻchogʻi, balki goʻzallikning dastlabki maktabi hamdir. Bunda oila aʼzolarining oʻzaro munosabatlaridagi goʻzal va mazmunli muloqot, uy jihozlarning tartibli, mazmuni chiroyli qilib joylashtirilishi, oiladagi saranjom-sarishtalik va uyning barcha narsalarining estetik did bilan joylashtirilishi estetik tarbiyalashga asosiy vositalari hamdir. Bunday vositalar oʻquvchining maktabdagi va keyingi boshqa oʻquv muassasalaridagi estetik tarbiyalanishida asosiy poydevordir. Bu jarayon taʼlim muassasalarida sinf xonalari, dahlizlar, fan kabinetlari, toʻgarak xonalarini jihozlashda yana davom ettirilib, ular asosida yodgorlik va aʼlochilar burchaklarini tashkil etish davomida yanada rivojlantiriladi. Bularning barchasi talaba-yoshlarning estetik didini yuksaltirishga ijobiy taʼsir etadi. Bular yana oliy oʻquv yurtlarida davom ettiriladi. Bu borada turmush tarzimidagi estetika ham muhimdir.

Quyida talabalarining estetik madaniyatini rivojlantirish usullaridan foydalanish haqida namunalari keltiramiz: Quvnoqlar va zukkolar tanlovlarini o'tkazish: bu tanlov orqali talabalarining san'at, teatr va rassomchilikka bo'lgan qiziqishi orttiriladi va zukkolik mahorati baholanadi. Ustoz-shogird ishlarini takomillashtirish: bu usulni amalga oshirish uchun eng yaxshi ish olib borayotgan shogirdlari undan juda mamnun va minnatdor bo'lgan pedagog-ustozning ishlarini ommalashtiriladi.

Talabalarining estetik madaniyatini rivojlantirishning samarali shakllaridanyana biri – oliy ta'lim muassasalarida badiiy to'garaklar faoliyatini izchil tashkil etishdan iborat. To'garakning maqsadi: – Yosh ijodkorlar badiiy to'garagi talabalarda estetik madaniyatni rivojlantirishga, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Prezidenti tomonidan ilgari surilgan 5 ta muhim tashabbusning ijrosini ta'minlash bilan uyg'unlashgan. Badiiy to'garak talabalarda estetik madaniyatni rivojlantirish asosida ularni g'oyaviy, estetik faoliyatni yo'lga qo'yishga xizmat qiladi. To'garakning vazifalari: - talabalarining amaliy sa'natning turlari bilan yaqindan tanishtirish; - talabalarda estetik faoliyatga nisbatan faol moyillikni qaror toptirish; - talabalarda ommaviy madaniyatga qarshi kurashuvchanlik ko'nikmasini shakllantirish; - talabalarda tabiatni har tomonlama asrash tuyg'ularini shakllantirish; - talabalarni sharq san'ati asarlariga bo'lgan qiziqishini orttirish va badiiy asarlarni estetik jihatdan tahlil qilishga o'rgatish.

Talabalarining estetik madaniyatini rivojlantirishda quyidagilar asosiy vositalar hisoblanadi: muzeylar, teatrlar, kutubxonalar, klublar, kinoteatrlar, galereyalar, tarixiy me'morchilik yodgorliklari, san'at asarlari va tarixiy madaniy joylar va hayot tarzimizdagi borlig'imiz hamda ulardagi go'zalliklar talabayoshlarimizni estetik ruhda tarbiyalashga asos bo'ladi. Estetik madaniyatni rivojlantirish vositalari - talaba-yoshlarni estetik tarbiyalash maqsadida tevarak-atrofdagi tanlab olingan turmush, tabiat, san'at estetikasi va yoshlarning badiiy ijodi namunalari hamda yuqorida qayd etilgan vositalar majmuasidan iboratdir. Bunda san'at asarlari va turlari, xususan, musiqa faoliyatiga doir ijrochilik, qo'shiq, boshqa musiqaviy harakatlar, tasviriy san'at asarlari, musiqa va rasm darslarida pedagogika o'qituvchilarda mustaqil izlanish, ijod qilishga doir ko'nikmalari muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. <http://uz.infocom.uz/2014/02/17/virtual-muzey-yaratish-texnologiyasi-vaamaliyotda-qollash-tajribasidan>

2. Karimova, M., & Tuychieva, R. (2019). THE PEDAGOGICAL BASICS OF TRAINING STUDENTS FOR PROFESSIONAL, MORAL AND EDUCATIONAL FUNCTION. *Scientific Bulletin of Namangan State University*, 1(10), 311-317.
3. Maksudov, U. K. (2020). ISSUES OF NATIONAL VALUES AND SOCIAL ACTIVITY OF STUDENTS IN THE DEVELOPMENT OF POSITIVE PSYCHOLOGY. In *Психологическое здоровье населения как важный фактор обеспечения процветания общества* (pp. 394-396).
4. Urinova, N. M., & Abdullaeva, N. (2021). Opportunities to use project-based teaching technology in the development of students' research competence. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(3), 2344-2348.
5. Ахмедов, Б. А. (2020). Сиддиков Бахтиёр Саидкулович, Джалалов Бахромжон Бегмурзаевич МОДЕРНИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ-ОСНОВНОЙ ФАКТОР В ФОРМИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОЙ КОМПЕТЕНЦИИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ. *Academy*, 9, 60